

سرکارِ علیّه

چند روایت مادر-دختری دربارهٔ هویت زن

نویسندگان:

زهره عیسی خانی، ریحانه کشتکاران

چین

فهرست

- پیش‌جستار ۷
- غم خانه‌نشینی / از مادر ۱۱
- تفنگ ممدارنگی / از دختر ۱۷
- برو کار می‌کن / از مادر ۲۳
- سرکار علیّه / از دختر ۲۹
- فریبا منزوی / از مادر ۳۵
- در بند / از دختر ۴۱
- سربازی دختران / از مادر ۴۷
- سندروم سوم / از دختر ۵۳
- ملکه الیزابت / از مادر ۵۹
- روابط عمومی بالا / از دختر ۶۵
- فمینیست نیست! / از مادر ۷۱
- صدای مرا از بالای جرثقیل می‌شنوید / از دختر ۷۷
- شبی که نترسیدم! / از مادر ۸۳
- مرگ تدریجی یک مادر / از دختر ۸۹
- روسری نخ‌کش / از مادر ۹۵
- ردیف پنج صندلی / از دختر ۱۰۱
- محبوبه خانم / از مادر ۱۰۷
- محبوبه خانم / از دختر ۱۱۵

پیش جستار

ما آدم‌ها از کودکی یاد گرفته‌ایم از «چیستی» هر چیز بپرسیم. خانه، کوه، درخت، گل، پرنده، چرنده، خزنده و هر موجود دیگری را با پرسیدن شناخته‌ایم و به ذهن سپرده‌ایم؛ اما عقل ایجاب می‌کند که پیش از شناخت چیستی موجودات جهان، چیستی خودمان را درک کنیم. پرسش از چیستی، پرسش از هویت است و نداشتن پاسخ برای چیستی خودمان، ندانستن هویت است. حال ما در جامعه‌ای زندگی می‌کنیم که آمیزه‌ای از نگاه سنتی و مدرن است و هیچ‌کدام به‌طور مستقل نتوانسته‌اند پاسخ‌گوی سؤال‌ها، ابهام‌ها و نیازهای زنان باشند. جامعه سنتی با محدود کردن زن به خانه و خانواده، در را به روی رشد اجتماعی خانواده و رشد عاطفی جامعه می‌بندد. جامعه مدرن نیز با حبس کردن زن در قفس به‌ظاهر زیبای فعالیت اجتماعی، نیاز ذاتی فرد، خانواده و جامعه را به نقش مادری انکار می‌کند. در نتیجه زنان در سرگردانی

میان شوق به فعالیت اجتماعی و مسئولیت‌های خانوادگی و نیاز به مادری در تکاپو هستند؛ یک بام و دو هوایی که ایجاد تعادل در آن به سادگی میسر نمی‌شود.

این بحران در سال‌های اخیر گریبان‌گیر بسیاری از دختران شده است. پیش از این کتاب‌های متعددی در زمینه هویت زن منتشر شده اما در مجموعه حاضر بر آن شدیم تا مباحث کلی و تئوری عرضه شده در کتاب‌های مسائل زنان را در متن زندگی به صورت کاملاً عینی و روشن بیابیم.

جمع دونفره ما، تشکیل شده است از مادری که در کنار همسرش، صاحب چهار فرزند است و در رشته کارشناسی ارشد مطالعات زنان تحصیل کرده و دختری که دانشجوی کارشناسی روزنامه‌نگاری است و می‌تواند بازتاب‌دهنده برخی دغدغه‌های نسل امروز درباره مسائل زنان و دختران باشد. استفاده از «روایت» به دلیل ساختار ملموس و صریح خود، شاید مناسب‌ترین قالب برای انتقال مفاهیم مورد نظرمان بود؛ روایت‌هایی که تماماً برگرفته از واقعیت موجود در زندگی هر کدام از ماست و احتمالاً بسیاری از دختران و زنان دیگر نیز در مراحل مختلف حیات آن را به گونه‌ای لمس کرده‌اند. تلاش ما بر این بوده است که روایت‌ها بر حسب موضوع، چینش شوند؛ لذا احتمال برهم خوردن تقدم و تأخر زمانی و مکانی در روایت‌ها وجود دارد.

در پایان از پدر خانواده به دلیل حمایت‌ها و زحمات همیشگی‌شان تشکر می‌کنیم. هرچند به دلیل جلوگیری از پراکندگی موضوعات، در روایت‌ها اشاره مستقیم و زیادی به پدر

نشده است، اما تأثیر ایشان بر شکل‌گیری این کتاب انکار نشدنی و شایسته قدردانی است. هم‌چنین از دختر بزرگ خانواده برای زحماتی که در پیگیری بخش مهمی از این کتاب کشیده است سپاس‌گزاریم. امیدوارم که این چند جستار، راهگشایی برای هویت‌گمشده و حیران زنان این سرزمین باشد.

زهره عیسی‌خانی

ریحانه کشتکاران

بهار ۹۸